

ISBN: 978-625-7303-90-3

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 471

Roman

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Aykut Ertuğrul

Proje Editörü
Ahmet Öz

Son Okuma
Asaf Taneri

Yayıma Hazırlayan
Murat k. Murat

Kapak Görseli
Volkan Akmeşe

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Haziran 2021
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 49619
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul Tel: 212 624 21 11

Orijinal adı: *Pervyj Uchitel*

Copyright © E. Ch. Aitmatov, 1963

Türkçe Yayın Hakkı © Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş, 2021

Türkçe Çeviri Hakkı © Mehmet Özgül, 2021

Bu kitabın yayın hakları Onk Ajans Fikir ve Sanat Eserleri A.Ş.'den devralınmıştır.

Bu eserin çeviri yayın hakkı Mehmet Özgül'ün temsilcisi Onk Ajans Fikir ve Sanat Eserleri A.Ş.'den devralınmıştır.

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İLK ÖĞRETMENİM

Cengiz Aytmatov

Türkçesi
Mehmet Özgül

CENGİZ AYTMATOV

1928'de, Kırgızistan'ın Talas eyaletine bağlı Şeker köyünde doğdu. Gençliğini 2. Dünya Savaşı sonrasının zorlu atmosferinde geçiren yazar, erken yaşlardan itibaren çeşitli işlerde çalıştı. Cambul Veterinerlik Teknik Okulu'ndaki eğitimi sırasında edebiyata yöneldi. 1952 yılından itibaren yayımladığı makaleler ve kısa hikâyeler sayesinde Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'ne kabul edildi ve 1958 yılında mezun oldu. Eğitimi boyunca kısa hikâyeler yayımlamaya devam etse de, esas başarısını 1958 yılında yayımlanan *Cemile* adlı romanıyla yakaladı. Söz konusu romanı izleyen yıllarda Aytmatov, önde gelen Sovyet yazarlar arasındaki yerini alarak *Literaturnaya Gazeta* ve Yazarlar Birliği gibi birçok kültürel kurumun yönetim kurulunda yer aldı. Edebi çalışmaları Lenin Ödülü ve Devlet Ödülü gibi çeşitli ödüllere layık görüldü. Kırgızistan'ın 1991 yılındaki bağımsızlığından sonraki yıllarda siyaseten aktif bir yaşam süren yazar, 10 Haziran 2008 tarihinde, Almanya'nın Nürnberg şehrinde hayata veda etti. Yüzden fazla dile çevrilen eserlerinde, mitleri ve folklorik unsurları çağının siyasi meseleleriyle sentezlemiş, modernlik ve gelenek sorunlarıyla, insan-doğa ilişkilerini yoğun bir biçimde ele almıştır.

MEHMET ÖZGÜL

1936 yılında Nevşehir, Avanos'ta doğdu. Kuleli Askeri Lisesi'nde aldığı Rusça eğitimin ardından, 1955 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı bölümünden 1959 yılında mezun oldu. 1963-67 yılları arasında Genelkurmay Başkanlığında Rusça çevirmeni olarak çalışan Özgül, yine bu yıllarda Gazi Eğitim Enstitüsü'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı eğitimi aldı. Yüksek lisansını 1969 yılında ABD'de Georgetown Üniversitesi'nde Uygulamalı Dilbilim alanında yaptı. 1979 yılında askeriyeden albay olarak emekliye ayrıldıktan sonra, ilk kez 1960 yılında, Varlık Yayınevi'nden yayımlanan Çehov çevirisiyle başladığı çevirmenlik çalışmalarını yoğunlaştırdı. 1993 yılında, Çehov'un Tüm Eserleri'nin çevirisini gerçekleştirmek üzere çalışmaya başlayan Özgül, 1998 yılında Çehov'un bütün öykülerinin, 2006 yılındaysa bütün oyunlarının Türkçeye çevirisini tamamladı. Mehmet Özgül; Tolstoy, Dostoyevski, Gogol gibi klasik Rus yazarlarından yaptığı çevirilerin yanı sıra İlya Ehrenburg, Konstantin Simonov, Yevgeni Yevtuşenko, Cengiz Aytmatov, Fazıl İskender, İlf ve Petrov, Yuri Buyda, Lyudmilla Ulitskaya gibi çağdaş Sovyet ve Rus yazarlarından yaptığı çevirilerle de tanınmaktadır.

İLK ÖĞRETMENİM

Ardına değin açtığım pencerelerden odanın içine serin bir hava doldu. Odanın aydınlanan mavimsi boşluğunda, başlayıp başlayıp bıraktığım resim taslaklarını seyre daldım. Kaç kez yeniden başladığım halde yapacağım tabloyu tam olarak gözümün önünde canlandıramıyordum. Yazın erkenden doğan güneşin şu kızıllığı insanın içine nasıl gittikçe büyüyen bir aydınlık serper, nasıl yakalanması güç, anlaşılmayan bir cıvıltıyla ruha dolarsa, ben de insanı sarıverecek bir anlatım gücü arıyorum. Sabah sessizliğinde odamda bir aşağı bir yukarı dolaşırken durmadan düşündüğüm bu. Her sabah aynı şey ve her gün tablomun henüz olgunlaşmamış bir taslak olduğunda karar kılıyorum.

Tamamlanmamış bir eseri en yakın dostlarıma bile önceden haber vermek istemem. Aslında bu, eserime karşı duyduğum kıskançlıktan değil. Bugün beşikte uyuyan bir bebeğin, büyüyünce nasıl bir insan olacağını kestiremediğim için böyle yaparım. Ha bebek, ha bitirilmemiş bir tablo; ikisi de aynı şeydir. Fakat bu sefer kurala uymayacağım. Bitmemiş tablonun konusunu herkese duyurmak, daha doğrusu düşüncelerimi herkesle paylaşmak istiyorum.

Geçici bir heves değil benimki. Başka türlü yapamam, çünkü kolay kolay üstesinden gelemeyeceğim bir yük altına

girdiğimi anlıyorum. Ruhumu allak bullak eden, fırçayı elime aldirtan konu öylesine çetin ki, tek başıma alt edebileceğimi sanmıyorum. Bu işi sonuna değin götürememekten, yüzüme gözüme bulaştırmaktan korkuyorum. Tek istediğim, herkes bana bir öneride bulunsun, kendi çözüm yolunu söylesin, manen sehpanın karşısında olanlar da benimle aynı heyecanı duysunlar.

Yüreğinizin sıcaklığını esirgemeyin benden; yaklaşın, biraz daha yaklaşın, size öykümü anlatmak zorundayım.

Kurkureu adındaki köyümüz şırıl şırıl akan derelerin birleştiği bir dağ yamacında, geniş bir yaylada kurulmuştur. Köyün aşağısında Sarıyazı adı verilen geniş bir Kazak ovası uzanır. Karadağ sıraları ovayı dört bir yönden kuşatır. Koyu bir çizgi gibi görünen demiryolu ise düzlüğü bir baştan bir başa geçerek batıya doğru ufukta kaybolur.

İki büyük kavak ağacı dikilidir köyün yukarısındaki tepede. Kendimi bildim bileli kavaklar orada dururlar. Kurkureu'ya hangi yönden yaklaşırsanız yaklaşın, yükseğe dikilmiş iki deniz feneri gibi önce bu kavakları görürsünüz. Çocukluk izlenimlerinin özellikle değerli oluşundan mıdır, yoksa ressamlık mesleğiyle yakından ilgilenişimden mi, bilmem artık, ne zaman trenden inip oavadan köye doğru yürüsem gözlerim ilkin sevgili kavaklarımı görür.

Kavaklar ne denli yüksek olursa olsunlar, bu kadar uzaktan görülmezlerdi herhalde, fakat ben onların orada durduklarını görür, duyardım.

Çıktığım uzun yolculuklardan köye her dönüşümde yüreğim özlemle sızlar; “Bir an önce ikiz kavakları göreyim,

köye vardıktan sonra tepeye çıkayım, gölgelerinde oturup yapraklarının hışırtısını doya doya dinleyeyim,” diye onları seyretmeye can atardım.

Köyümüzde ağaçların her türlü vardı; gelgelelim bu kavaklar hepsinden ayrı bir dil konuşur, hepsinden ayrı türküler söylerler. Buraya geceleyin de gelseniz, gündüzleyin de; bir o yana, bir bu yana sallanan kavakların yaprakları durmadan hışırdar, değişik makamlarda fısıldaşırlar. Bazen kumlara vuran bir dalganın hafif hafif şırıldadığını duyarsınız, bazen ateşli bir aşk fısıltısının görünmeyen bir alev gibi yaprakları sardığını. Derken, bütün sesler kesilir bir an ve yaprakların hepsi birden coşarak özlemine çektikleri bir şey için ta derinden bir ah çekerler. Kötü havalarda yapraklarını döken, dallarını kıran fırtınaya karşı esneyerek karşı koyan kavaklar azgın bir yangının çıkardığı uğultuyla uğuldarlar.

Ancak aradan uzun yıllar geçtikten sonra çözdüm ikiz kavakların gizini. Orada, tepede, bütün rüzgârlara açık durduklarından en ufak hava kımıltısına karşılık veriyorlar; yaprakları hafif bir esintiye bile yakalıyorlardı.

Bu yalın gerçeğin ortaya çıkarılması beni en ufak düş kırıklığına uğratmadı, çocuksu düş gücümü birazcık olsun zedeledi. Şu güne değin bu iki kavak benim için olağanüstü canlılıklarını korudular. Çünkü burada, bu kavakların dibinde, büyüleyici yeşil bir cam kırığı gibi kaldı çocukluğum...

Çocukken, okulun son günü, yaz tatilimiz başlamadan önce, kavaklara kuş yuvası bozmaya koşardık. Biz gülüşerek, çılgınlık atarak tepeye tırmanırken iki yana sallanan kavaklar serin gölgesiyle, tatlı hışırtılarıyla sanki bizlere “Hoş geldiniz!” derlerdi. Biz baldırı çıplak yaramazların derdi